

Bundeling inspirerende teksten en modellen voor bezinning

Samen solidair tegen armoede 2019

welzijnszorg
samen tegen armoede

Beste,

Je gaat aan de slag met de campagne 'Samen solidair tegen armoede'. Samen met duizenden andere medestanders geef je een duidelijk signaal dat we een warme en solidaire samenleving willen. Dank je wel. In deze bundeling vind je voor elk wat wils. In deel 1 vind je bezinnende, treffende, soms religieuze teksten rond solidariteit. Zoek je een opener, een opwarmer, inleiding of net een afsluiter? In deel 2 geven we vier suggesties. Meer tijd? In deel 3 stellen we drie invalshoeken voor om bezinnend met de campagne aan de slag te gaan. Naar goede gewoonte sluiten we deze bundel af met een uitgewerkte adventsbezinning: we kijken hoopvol uit naar solidariteit.

We nodigen jou en je groep, organisatie, klas ... graag uit om stil te staan bij solidariteit. Wat raakt jullie, wat betekent het voor jullie? Tegelijk dagen we jullie uit om in actie te komen. Met deze campagne tonen we aan zo veel mogelijk mensen dat we samen solidair zijn tegen armoede.

We wensen je een boeiende campagnetijd!

Inhoud

2 Inleiding

3 Deel 1 Teksten bij Samen solidair tegen armoede

6 Deel 2 Openers en afsluiters

7 Deel 3 Bezinning bij de campagne Samen solidair tegen armoede

- De kloof en de brug
- De arbeiders van het 11^e uur
- Met het hoofd en het hart

10 Deel 4 Adventsbezinning

Colofon

Samenstelling: Hadewijch Van Hove

Met dank aan: Pol Arnauts, Luc Vandenabeele, Kris Dom en Lieselot Hemeryck

Vormgeving: Gevaert Graphics

Foto's: Layla Aerts

Verantwoordelijke uitgever: Koen Trappeniers, Welzijnszorg vzw, Huidevettersstraat 165, 1000 Brussel

Voor wie met de campagne aan de slag wil gaan, hebben we een zeer ruim aanbod aan materialen. Sommige zijn eerder bezinnend of vierend, andere leggen meer de focus op actie of geven een inhoudelijke insteek. Verrijk je campagnemoment met een van onze andere materialen.

- Affichemethodiek (gratis downloadbaar via webshop)
- Solidaire wandeling (info op www.welzijnszorg.be/wat-kan-je-doen het pakket is aan te vragen)
- Reportage (gratis te bekijken via Youtube)
- Tekstenboekje 'Onvoorzichtig, vol vertrouwen' (te koop via webshop)
- Adventskalender (te koop via webshop)
- Liturgieboekje (te koop of gratis downloadbaar via webshop)

Deel 1

Teksten bij Samen solidair tegen armoede

Solidariteit

Solidariteit begint met verontwaardiging,
met vloeken omwille van onrecht,
met niet akkoord gaan met structuren,
die uitsluiten en aan de kant zetten.

Solidariteit gaat door met geraakt zijn,
tot in het diepste van je hart, omdat je
graag ziet en droomt van een toekomst
voor alle mensen.

Het wordt een kwestie van nadenken,
van samen analyseren en ontraadselen,
van niet dulden wat gewoon wordt gevonden,
van zoeken naar perspectieven en uitzichten.

Solidariteit vertaalt zich vooral in handelen,
in samen handelen – als het maar uit liefde is.
Het is het goed zijn van de een voor de ander.
Het is starre wetten omsmeden tot welkom zijn.

Luc Vandenabeele

Bondgenoten

Bondgenoten zoek ik,
vrienden en vriendinnen,
mensen die zich niet neerleggen bij
onrecht en geweld,
mensen die werken en hopen en bidden.

Moge een geest van vertrouwen ons verbinden,
tegen alles wat een mens
onmachtig en onmondig maakt,
tegen alle krachten die ons stomtevrede houden,
tegen elk regime dat armen verzwijgt of verdrukt.

Moge de moed om te spreken
en te handelen ons verbinden,
tegen alles wat ons gevangen houdt in angst,
tegen alle krachten die ons ontmoedigen,
tegen alles in wat mensen in slaapt sust
of gescheiden houdt.

Moge de hoop ons verbinden,
met allen die niets te verliezen hebben,
met allen die proberen op te staan,
met allen die uit zijn op het allerbeste voor de allerminsten.

Bondgenoten zoek ik,
vrienden en vriendinnen,
mensen van hier en overal,
waar ook in de wereld,
mensen van vlees en bloed
die de weg van Jezus durven gaan.

Uit: <http://ellenvanderkemp.nl/werk/12999-KIA-LDD-Boekje.pdf>

Gebed

Maak dat we open staan voor een meer solidaire wereld.
Maak dat we onze ogen en oren ontsluiten
om beter te kunnen zien en luisteren
naar wat mensen te neer drukt.

Breng ons in verbinding met waarden als
dankbaarheid, vriendschap, hoop.
Geef ons het beoordelingsvermogen
om recht van onrecht te kunnen scheiden.

Inspireer ons om onze krachten te bundelen
om beter uw boodschap van vergeving en samenspel te
ontdekken
om samen het onrecht te bestrijden
om kracht te vinden om dit langdurig vol te houden.

Pol Arnauts

Allemaal solidariteit ...

Voedsel bedelen in respect.
Tweedehandskledij sorteren,
mooi genoeg om te dragen.
Samen koken en gezellig eten.
Mensen concreet graag zien.
Het is allemaal solidariteit.

Handtekeningen verzamelen.
Werken aan wetten en structuren.
Ingaan op visie rond armoede.
Jezelf vormen samen met anderen.
Politici krachtig aanspreken.
Het is allemaal solidariteit.

Vieren met aloude woorden,
toch eigentijds en creatief,
leven naar een nieuwe geboorte toe,
gaan in het spoor van Jezus van Nazareth,
zovele voorbeelden achterna.
Het is allemaal solidariteit.

Het is zo zinvol. Het laat mensen
meer meetellen en er volop bij horen,
want het is allemaal solidariteit.

Luc Vandenabeele

De ijle brug

Ik zie je wel,
maar ken je niet.

Durf ik jou ontmoeten?
De afstand overbruggen?
Me solidair verbinden?
Het risico lopen dat je mijn geregelde leven verstoort,
mijn tijd opeist, mijn cocon doorprijkt,
me dooreenschudt, me voor altijd verandert
en me dwingt om kant te kiezen?

Het is lastig om de stap te wagen.
De brug die mij verbindt
met de oever van medemensen
is ijl,
opgetrokken uit de bangelijke hoop
dat het onbekende oké is,
dat vreemd kan omslaan in vertrouwd
dat de overkant verrassend is,
bruisend van leven en vernieuwing en
misschien wel een plaats van bestemming.

Hoe kan ik mijn bange ik overtuigen
dat ik het beste deel van mezelf amputeer,
ja, dat ik zelfs verdor en versteen
als ik veilig op mijn eigen oever blijf?

Hoe ver waag ik mij?
Waar is het *point of no return*?

Want ik heb al ervaren
dat mensen ook hard kunnen zijn
en met je doen wat ze willen.
Met één woord

slaan ze wonden die niet genezen.

Dus wat bezielt me eigenlijk
te zeggen dat ik kwetsbaar ben,
en zo toch een stap te zetten
op die ijle brug van mij naar jou.

Is het misschien
omdat er van die wondere mensen zijn
die soms mijn leven kruisen
en een eind met mij op weg gaan,
en zo onvoorzichtig lijken,
zo vol vertrouwen,
om zomaar een stuk van zichzelf
bij mij in bewaring te geven?

Karel Malfliet, Tekstenboekje 'Onvoorzichtig vol
vertrouwen'

Afleren en aanleren.

Solidariteit begint met afleren.
Afleren van de schuld te geven aan mensen in nood.
Afleren van 'Ze hebben het zelf gezocht.'
Afleren van 'Als je wil werken, kom je er wel.'
Afleren van 'Ik weet wat goed is voor jou.'

Solidariteit is in de leer gaan bij de ander.
Het is de les van hun leven begrijpen,
proberen te begrijpen.
Het is in hun schoenen proberen te staan.
Het is inleven en meeleven.
Het kost moeite en inspanning.

Solidariteit kun je niet vanzelf.
Je moet het stilaan aanleren.
We kunnen het elkaar duidelijk maken.
We leren het van elkaar en
we leren het van krachtige voorbeelden.

Luc Vandenabeele

Gegroeid

Solidariteit is zo mooi gegroeid.
Wij zien uit solidariteit
de kracht van mensen in armoede,

hun liefde voor hun kinderen,
hun pijn niet alles te kunnen geven,
hun creativiteit om de eindjes
aan elkaar te knopen.

Hun kracht om het woord te nemen,
hun inspanning om zich te verenigen.
We zien veel meer dan kwetsbaarheid
en diep gekwetst zijn door onrecht.

We blijven ook verder kiezen
voor goedbedoelde liefdadigheid.
We werken daarnaast aan nieuwe structuren.
We geven stem aan wie te weinig wordt gehoord.
Wij geloven meer dan ooit in de waardigheid
van elke mens, ook van de uitgesloten mens.

We hebben hun kracht ontdekt, de hand gereikt.
Wij zijn bondgenoten en beseffen
onze eigen kwetsbaarheid.
Solidariteit is toch zo mooi gegroeid.
Gelukkig maar!

Luc Vandenabeele

Arbeiders van het 11^e uur

Wij waren de arbeiders van het elfde uur.
Alle anderen waren al weg,
in dienst genomen,
een job gekregen.
We bleven achter.

Toen kwam de wijngaardenier.
Hij bood ons een kans
en veel meer dan we verdienden.
Hij maakte een eind aan het recht van de sterkste
en ging voor een veel sterker recht:
leven in overvloed
voor alle mensen.
Kleinen en kwetsbaren maakt Hij groot.
Aan zijn wijngaard willen we meebouwen.

En jullie, arbeiders van het eerste uur,
waarom is het zo moeilijk?
Zijn jullie jaloers of ongerust?
Wees niet bang,
jij wordt niet kleiner omdat ik groter word,
we worden er samen beter van.

De goedheid van de wijngaardier
is een zegen voor ieder van ons.

Want op een dag
blijven jullie misschien achter tot het elfde uur,
wachtend op een kans
en dan zijn ook jullie welkom
in zijn wijngaard.

*Hadewijch Van Hove, Tekstenboekje 'onvoorzichtig vol
vertrouwen'*

Kleine en grote 'Robby's

Ooit is Robby gekomen.
Kinderen worden zo al
van in de basisschool aangesproken,
opgeroepen tot 'laten meetellen'.
Er is toekomst als kinderen al zo vroeg
solidariteit wordt aangeleerd.
Blijf dus maar op het podium, Robby,
en spreek kinderen verder aan.
Het moet van jongsaf aangeleerd.

Er is nog meer. We geven aan mensen in armoede
een podium om te getuigen.
Wij geven mensen in armoede applaus
en moeten dat blijven doen tot onze handen
en harten warm worden van solidariteit.

Er is nog meer. Er zijn ook engagementen het hele jaar
door.
Het gebeurt ook samen met mensen in armoede.
We vormen schakels die niet noodzakelijk leiden
tot meer welvaart, maar wel tot meer welzijn.
We verenigen ons warm aaneen.

We mogen met z'n allen blij en fier zijn,
omdat kleine en grote Robby's het jaar door solidair zijn,
omdat mensen in armoede en stamelende vrijwilligers
het podium krijgen in plaats van statistieken en cijfers.

Laten we maar doordoen met solidariteit vroeg aanleren
en met mensen in de kijker te plaatsen, zodat ze
nog veel meer zichzelf worden en solidair zijn.

Luc Vandenabeele

Deel 2

Openers en afsluiters

Deze methodiekjes werden opgesteld om het thema solidariteit kort aan bod te brengen. Ze doen mensen even stilstaan bij armoede en motiveren hen om er iets aan te doen. Gebruik ze om een bezinning, een campagneactiviteit of infomoment in te leiden, extra diepgang te geven of af te sluiten. Uitgebreidere modellen vind je verder in deze brochure bij de bezinningsmodellen.

2.1 Inspirerende powerpoint met campagneaffiches

We stellen enkele van de 50 affiches uit het rijke verleden van Welzijnszorg voor. Een leuke herkenning voor vrijwilligers die al jaren actief zijn, maar zeker een sterk appèl rond solidariteit.

- Download de inspirerende powerpoint via www.samentegenarmoede.be/webshop en druk de powerpoint een aantal keer af, waarbij elke affiche op een aparte pagina staat.
- Verspreid de affiches op een tafel zodat elk beeld goed zichtbaar is en/of toon de powerpoint.
- Vraag de deelnemers om 1 pagina te kiezen: degene die hen het meeste aanspreekt, inspireert of raakt, het beeld of spreuk waar ze zich het meest in herkennen.
- Laat de deelnemers hun eigen keuze voorstellen. Stel hierbij eventueel volgende vragen:
 - Waarom heb je die affiche gekozen?
 - Was je betrokken bij deze campagne? Heb je er herinneringen aan?
 - Wat vind je zo treffend aan het beeld of de spreuk?
 - Tot wat nodigt deze affiche je uit?
 - Hoe zou jij solidariteit in beeld en tekst gieten?
 - De deelnemers mogen elkaar ook bevragen, zodat uitwisseling ontstaat.

2.2 S.O.L.I.D.A.I.R

Op de CD . S.O.L.I.D.A.I.R staan 12 Nederlandstalige nummers en 3 korte verhalen van mensen in armoede. Ideaal om een activiteit of bezinning rond solidariteit toon te geven.

- Maak jezelf, je groep, klas ... blij en bestel de CD via www.samentegenarmoede.be/webshop.
- Grasduin door de liedjes en teksten, kies eentje dat jou het meest aanspreekt.
- Laat het horen op je activiteit, in de klas, bij het begin van de avond. Misschien is er nood aan bespreking, maar soms zegt het lied zelf voldoende.

2.3 TV-spot

De campagne in een notendop. De kern van de campagne en een warme oproep in 60 sec. Voor wie heel weinig tijd heeft en toch de juiste sfeer wil zetten. Je vindt de spot op onze website of ons Youtube kanaal (vanaf november).

2.4 Kies een kant

We geven enkele stellingen rond solidariteit. Laat de deelnemers positie innemen: helemaal akkoord, helemaal niet akkoord of ergens tussenin. Laat deelnemers in gesprek gaan over hun keuze. Sluit af met enkele klanken die sterk leefden in de groep tijdens de discussies.

- Solidariteit begint in je eigen omgeving. Als je het kan opbrengen om in die kleine kring solidair te zijn, dan groeit het naar grotere engagementen.
- Solidariteit heeft zijn grenzen. Je kan toch niet met iedereen solidair zijn.
- Belastingen zijn een vorm van solidariteit.
- Niemand zal iets tegen solidariteit hebben, maar als het zover is, denkt iedere toch in de eerste plaats aan zichzelf.
- Uitgesloten groepen zoals daklozen, mensen in armoede, mensen op de vlucht zijn een zorg voor de staat, niet voor ons.
- Begrip hebben alleen is niet voldoende. Je moet ook bereid zijn iemand echt te helpen.
- Naast armoedebestrijding moet er ook rijkdombestrijding bestaan. Zoals het onaantvaardbaar is dat er mensen zelfs niet aan hun menselijke basisbehoeften toekomen, is het even onaantvaardbaar dat persoonlijke bezittingen zo groot zijn dat ze elk redelijke behoefte overstijgen.

Deel 3

Bezinning bij de campagne 'Samen solidair tegen armoede'

We bieden jullie verschillende blokken aan om stil te staan bij de campagne. Je kan ze vlot combineren, aanvullen met een van de openers of afsluiters en zelf een programma samenstellen dat past bij je groep en de gelegenheid.

3.1. De kloof en de brug

We vertrekken vanuit een van de liedjes uit de CD S.O.L.I.D.A.I.R.

LIED

Kloof

er is een kloof
tussen arm en rijk
er is een kloof
tussen wie kijkt
en wie weggijkt

er is de kloof
tussen woord en daad
er is een kloof
tussen de droom en wie er over de centen gaat

er is een kloof
tussen wil en macht
het is een kloof
tussen dag en nacht
het is een kloof
tussen gehoor en doof
het is de kloof soms
tussen leven en dood
het is een kloof
tussen dak of straat
het is een kloof
tussen wie in de loopgraaf staat
en wie er over praat

hoe kan je verdelen op de rug van mensen in nood?
hoe kan je nog spelen met de kruimels van het brood?
hoe kan je verdelen op de rug van mensen in nood?
hoe kan je discussiëren over de kruimels van het brood?

er is een kloof
tussen goed en slecht
er is een kloof
tussen krom en recht
het is een kloof
die iedereen ziet

er is een kloof
en je verdient ze niet

wie verdient aan de kloof?

*Tekst Lennaert Maes
Zang Brahim
van CD S.O.L.I.A.I.R*

Verwerking

Dit kan gebeuren met alle deelnemers samen of in kleinere groepen.

- Neem een groot blad en schrijf in het midden het woord KLOOF.
- Nodig iedereen uit om rond dit woord te schrijven wat in hem opkomt.
 - wellicht komen er spontaan ook woorden die de kloof willen overbruggen. Gebeurt dat niet, dan geef je zelf extra input om ook te beginnen denken aan het overbruggen van de kloof.
- Wissel kort uit bij de woorden die op het blad geschreven werden. Wellicht gaat het gesprek over wij/zij, verschillen en verbondenheid, afstand en het overbruggen van die afstand. Misschien gaat het ook over het onbekend, onzekerheid, het vreemde.
- Zoek de woorden die verbanden leggen, die verbinding maken. Neem een nieuwe kleur en trek lijnen tussen deze woorden. Zo groeit er een web van verbondenheid.

Duiding

Lees de tekst 'De ijle brug', vooraan in deze brochure (p. 4)

3.2. De arbeider van het 11^e uur

We kiezen een Bijbelverhaal (Mat. 20, 1-16a) om ons te doen stilstaan bij solidariteit.

Jezus vertelt

Lees of vertel het verhaal. Afhankelijk van de groep kan het aangewezen zijn om een versie uit een jeugdbijbel te gebruiken.

Gesprek, uitwisseling

- We kruipen in de huid van een van de personages. Laat iedere deelnemer kiezen: arbeider 1ste uur, arbeider 11^e uur of wijngaardenier. Laat dezelfde personages samen een groepje vormen. Laat ze kort zoemen waarom zij voor dit personage kozen.
- Dan volgt er een gesprek met de verschillende personages. Indien de groepen te groot zijn, moet je

misschien werken met een woordvoerder per groep.

- Mogelijk komt het gesprek spontaan op gang. We geven graag ook enkele richtvragen.
- Richtvragen voor arbeiders 1ste uur:
 - Waarom vinden jullie het zo moeilijk dat de anderen even veel krijgen? Jullie krijgen toch niet minder omdat de andere even veel krijgen?
 - Beeld je in dat je morgen iets voorhebt en niet meer bij de arbeiders van het 1ste uur hoort, wat zou je morgen antwoorden?
 - het gesprek zal wellicht gaan over eerlijkheid, loon naar werk, krijgen wat je verdient. Is dit een goed principe? Wanneer moet je het zeker toepassen en wanneer misschien toch niet?
 - hier kan de vraag gesteld worden naar solidariteit, iemand geven wat hij nodig heeft.
- Richtvragen voor arbeiders 11^e uur:
 - Welk gevoel hadden jullie voor 11u, voordat jullie aan de slag mochten?
 - Welk gevoel hadden jullie na 11u, toen jullie werden aangenomen?
 - Welk gevoel hadden jullie toen jullie je loon kregen?
 - het gesprek zal wellicht gaan over uitsluiting, kansen krijgen, dankbaarheid, misschien ook over rechten. Het biedt een andere kijk op de discussie over het principe van loon naar werk...
 - hier kan de vraag gesteld worden naar solidariteit, meer krijgen dan wat je op eigen kracht kan verwerven.
- Richtvragen voor wijngaardeniers:
 - Waarom gaf je alle arbeiders hetzelfde loon?
 - Heb je iets te zeggen tegen de arbeiders van het 1ste uur?
 - Heb je iets te zeggen tegen de arbeiders van het 11e uur?
 - het gesprek zal wellicht gaan over gelijkheid, goedheid, barmhartigheid, engagement. De wijngaardenier overstijgt onze economische logica en zet er iets veel sterker voor in de plaats nl gelijkwaardigheid
 - hier kan de vraag gesteld worden naar solidariteit, iedereen mee, niemand uitsluiten en samen zorg dragen voor het geheel.
- Rond het gesprek af met het belang en de kracht van solidariteit.
- Ter info een beetje over de Bijbelse context. De leerlingen willen weten welk 'loon' ze in de hemel mogen verwachten voor het volgen van Jezus. Voor God is echter iedereen gelijk. Het komt er niet op aan hoeveel goede daden je gedaan hebt, het gaat er om

dat je ze gedaan hebt. Ieder moet binnen zijn eigen leven, met zijn mogelijkheden, kiezen om zich in te zetten. In Gods houding vinden we een sterke oproep voor solidariteit: ieder draagt op zijn manier bij tot het groter geheel.

Verdieping

Lees de tekst 'De arbeiders van het 11^e uur', vooraan in deze brochure (p. 5)

3.3. Met het hoofd en het hart

Enkele uitspraken en fragmenten uit het campagnedossier 2019 doen ons stilstaan bij solidariteit en vooral bij de sociale zekerheid als voorbeeld van solidariteit. Het dossier is gratis downloadbaar via de webshop.

- Print de onderstaande fragmenten in het groot af en leg er op elke tafel één.
- Ze veronderstellen een zekere basiskennis rond solidariteit en sociale zekerheid. Voorzie wat bijkomende info indien nodig.
- Geef de deelnemers even tijd om de teksten te lezen en laat ze een tafel kiezen die hen het meest uitdaagt of aanspreekt.
- Duid een gespreksleider per tafel aan (of spreek het vooraf af). Geef de deelnemers tijd om met elkaar in discussie te gaan. We voorzien enkele richtvragen, mocht het gesprek vastlopen of moeilijk op gang komen.
- Laat elke groep aan het einde van de discussie een woord, een zin of een beeld formuleren dat zo goed mogelijk samenvat wat de kern van hun gesprek was. De groepen stellen hun woorden of beelden voor aan elkaar.
- Deze methodiek is een ideale opstap om te werken met de affichemethodiek (gratis downloadbaar via de webshop).
- Sluit af met een van de bezinnende teksten uit het eerste deel van deze brochure.

Richtvragen

- Waar en wanneer in onze samenleving zie je dit gebeuren? En waar of wanneer niet?
- Wat zou je graag bijsturen? Waarom?
- Ben je een hevige voorstander of eerder een koele minnaar van dit standpunt? Waarom?

Fragmenten

Pech of schuld

Wanneer je de samenleving verantwoordelijk maakt voor het welzijn van alle burgers, zou ook het wij-zij denken moeten verdwijnen. Iedereen is verantwoordelijk voor iedereen. Eventuele individuele schuld is van ondergeschikt belang. De reden waarom iemand in armoede leeft, is enkel van belang voor het concretiseren van oplossingen, maar is niet van belang als criterium of iemand onrecht wordt aangedaan of niet. Armoede is altijd een onrecht. Wanneer je gelooft dat de samenleving moet zorgen dat iedereen een menswaardig leven kan leiden, is pech of schuld niet de hoofdvraag.

Activering

Activering is mensen aanzetten om te gaan werken, een opleiding te volgen ... Het al dan niet toekennen van uitkeringen wordt gebruikt als stimulans om mensen te activeren. Deze nieuwe dimensie maakt het nog moeilijker om de oorspronkelijke doelen van de sociale zekerheid waar te maken (levensstandaard behouden bij ziekte, ouderdom of werkloosheid en armoedebestrijding). Het afnemen van uitkeringen waarvoor je hebt bijgedragen, staat haaks op het verzekeringsprincipe. En daarnaast stoot activering altijd op de grenzen van de strijd tegen armoede voor mensen die uit de boot vallen.

Goed voor het individu, goed voor de welvaart

De sociale zekerheid is goed voor jezelf, je bent beschermd tegen sociale risico's, maar ze is ook van belang voor de stabiliteit van de economie in een land. Het zorgt voor meer welvaart.

Matthias Somers legt het uit met een theoretisch voorbeeld:

Neem een land met 20 inwoners. Elke inwoner heeft een gemiddeld jaarinkomen van € 1 000. Stel iedereen heeft 1 kans op 20 om ziek te worden. De kost van de ziekte is € 1 000.

Als iedereen elk jaar € 50 bijdraagt aan een gemeenschappelijk fonds, blijft er voor elke inwoner € 950 over om te besteden en heeft het fonds toch de middelen om de ziekte te betalen.

Als mensen beslissen om zelf te sparen voor het risico, duurt het 20 jaar voor ze € 1 000 bij elkaar gespaard hebben. Indien ze sneller ziek worden, hebben ze geen bescherming.

Ze zouden ook kunnen kiezen om meer geld opzij te zetten, € 100 of € 200. Dan is het risico wel sneller bij elkaar gespaard, maar ze kunnen dan maar € 900 of € 800 meer besteden. Dit is nadelig voor de consumptie, dan gaat de algemene levensstandaard naar omlaag.

Herverdelend effect van de sociale uitgaven

De manier waarop sociale uitgaven van de overheid aan herverdeling doen, hangt af van wie er gebruik maakt van welk type uitkering. Mensen met een korte scholing hebben gemiddeld genomen een hoger risico op werkloosheid en arbeidsongeschiktheid. Ze zullen dus vaker een beroep doen op werkloosheidsuitkeringen. Op die manier komen deze uitgaven vooral terecht bij de laagste inkomensgroepen.

Het feitelijk gebruik van collectieve goederen en diensten zoals kinderopvang en hoger onderwijs ligt dan weer lager bij de lage inkomensgroepen dan bij de hogere inkomensgroepen. Hierdoor zullen deze sociale overheidsuitgaven vooral terecht komen bij deze hogeren inkomensgroepen.

Misbruik in sociale zekerheid

Sociale fraude is geen groter probleem dan fiscale fraude. Het zijn twee zijden van dezelfde medaille. Het gaat telkens om mensen die niet willen meedoen aan een solidaire samenleving. De ene door meer te nemen dan noodzakelijk is, de ander door minder bij te dragen dan rechtvaardig is.

Deel 4

Adventsbezinning

Hoopvol uitkijken naar solidariteit

We bouwen deze bezinning op rond de moeders Maria en Elisabet. Ze kijken uit naar nieuw leven, letterlijk, maar ook naar een ander leven. Ze staan mee aan de wieg van een andere wereld, een wereld van solidariteit waar alle mensen een plek krijgen.

Inkleding

Zorg voor een gezellige sfeer. Gezien de invalshoek van verwachting, kan je zeker op zoek gaan naar beelden, prenten, foto's van mensen die verwachtend uitkijken.

Opening

Lees beide teksten als opening van de bezinning.

Advent,

een tijd van stilvallen
wordt wel eens gezegd.
Maar moet het niet eerder
een tijd van vooruitgaan zijn?
Het Rijk van God komt immers niet
uit de hemel vallen,
het wordt geboren waar mensen
in Jezus' voetsporen treden,
onrecht bestrijden
en recht maken wat krom is gegroeid.

Uit In zicht, bezinningsboekje Spoor ZeS, 2000

Aan de wieg van een nieuwe tijd

Vandaag/deze avond/ deze advent zijn we te gast
bij Maria en Elisabet,
twee bijzondere moeders,
de ene te oud, de andere te jong
en toch onverwacht
in verwachting.
Voor God is alles mogelijk.

Ze stonden mee aan de wieg...

Johannes, de stem in de woestijn,
soms woest, maar vooral gepassioneerd
roept hij ons op tot bekeren.
Voor hem was het duidelijk:
er staat een nieuwe tijd voor de deur
en we moeten ons voorbereiden.

En dan Jezus, zijn kleine neef,
een nog grotere rebel.
In hem breekt de nieuwe tijd aan,
God met ons,
dichter dan we durven dromen.

Maria en Elisabet,
twee bijzondere moeders,
supporters van het eerste uur,
onvoorwaardelijk zeiden ze 'ja'
voor een betere wereld voor iedereen.

Hadewijch Van Hove, adventskalender

Verdieping

- Geef alle deelnemers een (half) blad papier met de tekst van Toon Hermans. Nodig iedereen uit om eerst rond deze tekst te schrijven waar hij naar uitkijkt, waar hij naar verlangt.
- Maak je wereld groter. Grijp terug naar Maria en Elisabet. Hun verlangen ging verder dan hun eigen persoon. Vraag in een tweede 'ronde' niet alleen voor zichzelf na te denken, maar voor de klas, groep, samenleving, wereld... Waar kijken ze in deze context verlangend naar uit? Ze schrijven dit ook rond de tekst op hun blad.
- Veel zaken waar mensen naar uitkijken, 'overkomen' ons en we hebben zelf weinig inbreng in. Bijv. mooi weer, het begin van de vakantie. De advent nodigt ons echter uit om op een andere manier uit te kijken. We blijven niet langer passief wachten tot het zover is, we leven op een actieve manier toe naar dat waar we naar verlangen.
- Laat de deelnemers in gesprek gaan, per twee of in kleine groepjes. Ze vertellen waar ze naar uitkijken (in ruimere context). Samen gaan ze op zoek hoe ze hier actief mee kunnen omgaan. Mogelijk worden er concrete voorstellen gevonden.
- Afsluitend kunnen ze deze voorstellen delen met de andere groepjes.
- Creatieve groepen kunnen hun gedeelde voorstellen en verlangens in woorden en beelden gieten en zo tonen aan mekaar.
- Deze methodiek is een ideale opstap om te werken met de affichemethodiek (gratis downloadbaar via de webshop).

Verlangen kan een aangenaam gevoel zijn.
Verlangend naar iets uitkijken is mooi.
Dan leeft iets in je gedachten wat nog komen moet
en dat is boeiender dan wat er al is.

Toon Hermans

Kies een van de twee duidingsteksten

Voor de ongekende en naamloze mens die recht blijft staan

De feestverlichting hangt al boven de Brusselse
boulevards,
Kerstmis komt eraan.
De donkerste dagen ...
Maar niet voor ons,
licht komt voor kleinen en groten
voor arm en rijk.

Danken wil ik.
Jij ongekende en naamloze mens
die recht blijft staan in je armoede,
het is onze armoede.
Jij kind vandaag weer zonder ontbijt naar school
maar blijvend hopen op die dag dat ook jij
onbezorgd, met pretlichtjes in je ogen
met alle andere kinderen spelen en leren kan.
Dank, jij vrouw met de berg van schulden
en een troosteloos leven
altijd tobben, altijd tekort,
dank om ons te leren wat hoop en trouw is.
Die trouw aan de goddelijke droom:
waardig leven voor elke mens,
voor alles wat leeft.

Vandaag begint de dag van de bevrijding ...
Niet morgen! Vandaag begint het.
Echt, je bent niet alleen,
we zijn met velen
de zoekers en tobbers
die de handen in elkaar slaan
om de groeiende armoede
in ons rijke landje te bestrijden.

Johnny De Mot, adventskalender

Twee soorten handen

Twee mensen kwamen aan de hemelpoort.
Voor ze binnen gingen, vroeg God:
- Toon me jullie handen.
De eerste toonde ze meteen.
- Kijk,
mijn handen zijn net en verzorgd.
Ik heb niemand kwaad gedaan
en ik heb ze altijd gewassen in onschuld.
- Ik zie mooi verzorgde handen, zei God,
maar ze hebben nooit naar mensen gereikt
en ze hebben nooit iemand verdedigd of gered.
Ik zie geen leven in je handen.
Ik zie alleen maar schone schijn!

Toen keek God
naar de handen van de tweede man.
- Sorry,
mijn handen zijn vuil
van wat ik allemaal gedaan heb.
Ik droomde van een nieuwe wereld,
een rechtvaardige wereld, vol vrede,
waar mensen gelukkig kunnen zijn.
Maar het enige wat ik kon redden is dit musje.
God keek naar de man.
- Kom binnen in mijn huis, zei Hij.
Je handen zijn wel vuil,
maar ze dragen het begin
van een nieuwe wereld.

*Uit '99 verhalen met een knipoog' van Chantal Leterme,
uitgeverij Averbode (2014)*

Sluit af met een lied

S.O.L.I.D.A.I.R

'k wil solidair zijn
als je het even niet meer weet dan zal ik bij je zijn
als je het morgen niet meer ziet zal ik je ogen zijn
maak je geen zorgen over mij
ik zal er zijn

'k wil solidair zijn
want ik wil mijn hele leven niet alleen zijn
en we doen de dingen beter als we samen zijn
niemand krijgt ons klein
nu we samen zijn

oho-o-oo-ho
als het begint bij dromen
oho-o-oo-ho
zijn we nog niet verloren
oho-o-oo-ho
het beste zal nog komen
oho-o-oo

wees solidair met mij
solidair zijn onze stemmen als je zingt met mij
solidair zijn onze glazen als je klinkt met mij
dat hoeft geen alcohol te zijn
kom zing met mij

'k zal solidair zijn
want de pijn snijdt al wat minder als gedeelde pijn
en we hebben minder hinder van de eenzaamheid
als ik kan dan draag ik bij
da's solidair

s.o.l.i.d.a.i.r
solidair
s.o.l.i.d.a.i.r
soms hoor ik iemand zeggen: ze hebben 't zelf gezocht
maar dat is verdomme heel kort door den bocht
want er is ongelijkheid dat is een feit
voor niet iedereen de weg met goud geplaveid
soms word je geboren in een arm gezin
en dan zit in de miserie al van in 't begin
zo komen wij toch allemaal anders aan de start
voor de ene gaat het goed, voor de ander is het
beenhard, is het steenhard
ik zeg: voor iedereen een kans, dat lijkt me fair
ik zeg s.o.l.i.d.a.i.r
solidair

oho-o-oo-ho
als het begint bij dromen
oho-o-oo-ho
zijn we nog niet verloren
oho-o-oo-ho
het beste zal nog komen
oho-o-oo

*Tekst Lennaert Maes
Zang various artists
Uit CD S.O.L.I.D.A.I.R*